

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	6 frt	—	kr
Fél évre	3 „	—	„
Negyed évre	1 „	50	„
Egyes szám ára	6 „		
Külföldre egy évre	8 „	—	„

Megjelenik hetenkint kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Hirdetések közlési díja:
minden egy hasábos garandó-
sorost vagy annak tőrfogatáért
4 kr., s minden egyszeri közlés
után 30 kr. bérletdíj fizetendő.
Nagy és többször közleendő
hirdetményt a kiadóhivatal ár-
kedvezményben részesít.

A „Nyitlter” rovatban
közleendő cikkekért soronként
10 kr. fizetendő.

S Z E R K E S Z T Ő S É G:

KÉZDI-VÁSÁRHELYT:

CSIK-SZEREDÁBAN:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

Sprencz György szerkesztő lakásán.

Szabó Albert könyvnyomdájában.

A lap beltartalmát illető közlemények a szerkesztőségekben, az előfizetések, hirdetmények, nyitlteri cikkek, stb. a kiadóhivatalban fogadlnak el.

Mit mondanak rólunk?

Cs.-Szereda, 1886. nov. 12.

Könnny erdélyi székely választó-kerületek. S vajjon kik és miért mondják ezt rólunk? Mondják, kik életmozzanatainkat figyelemmel kísérik; kik a mai rendszertelen államgazdálkodást, parlamentaris rendszerrel, alkotmányos választásokkal stb. való visszaéléseket már megsokalták. Mondják a bölcsebb magyar politikát követő egyetemes nagy napilapok, melyeknek ezen sajátosságos megjegyzésre az adott alkalmat, hogy a mint egyik vagy másik erdélyi székely választó-kerület képviselője valót mond a kerületnek, az árnyékvilágból elköltözik, vagy az általános képviselőválasztások alkalmával is a kormány egyik vagy másik hű uszályhordnoka valamely magyarországi választó-kerületben szépségesen elbukik, vagy onnan ab-czugoltatik: a magas kormány egy-egy hű emberét fel szokta venni és elhozza ide a „k ö n n y ű” erdélyi kerületekbe és ezekre a székelyekre rádiktálva, megteszi nekik képviselőnek, hogy képviselje őket az országgyűlésen. Szomorú, de a gyakorlat által beigazolt megjegyzés bizony ez, annyira, hogy lehetetlen észre nem vennünk a magyar pártzarnokság azon lealacsonyító gyakorlatát, mely szerint itt az erdélyi részekben a legtöbb képviselő — tisztelet a kivételeknek — kormányilag kegyelmesen kinevezett mame-luknak mondható.

A „Székelyföld” tárczája.

Vallomások.

(Napló-törredék.)

Ajánlva a szülőknek.

Motto: Minden jól jön ki a teremő
kezeiből s elromlik az em-
berke kezei közt.
Rousseau.

(Folytatás.)

Mikor a hat évet betöltöttem, nekem is mennem kellett a mezőre kapálni, aratni, takarni stb.

Aratni voltunk. Ozsonna ideje körül lefogyott az aratni való s készültünk haza; hanem mielőtt haza mentünk volna, valami olyan dolog történt, a mi felett erősen megbotránkoztam.

A mi földünk mellett levő földbe török-buza volt vetve, közben-közben mákkal.

A mák már szépen meg volt érve.

Édes anyám kapta a sarlóját s egy percz alatt telearatta kötényét a legszebb mák-fejekből.

Ebből mi este mákospuliszkat ettünk.

Elején egy kicsit féltem hozzá nyulni; mind arra gondoltam: „No, most jön az ember, kinek földjéről azt a mákot szedték (még gondolni sem mertem, hogy: lopták) s a bíróhoz viszen”... De nem jött. Végre

És mire enged ez következtetnünk? Arra, a mit báró Kemény Zsigmondról olvasunk, hogy t. i. „Ő is a nagy gyermekek komédiájának tekinteti a parlamentarizmust.” — mondván: „a haladó emberiség legalább képzelte önkormányzati formául csak ez a gépezet ohajtható és fogadható el.” No és hogy a képviselői rendszer a mai gyakorlat és felülről ápolt módozat szerint dróton rángatott mű, az egész parlamentarizmus pedig csakugyan nagy gyermekek játéka, mely az erkölcsrontó és pénzszóró vesztegetésekben míg egyfelől a jellemtelenség, a becsületszűszegés, az erény és valódi honfiai érzelmek zsarnoki elnyomására irányul; addig másfelől azon jellemző vélemény keltetik fel irányunkban a külföld előtt, a mit egykor a lengyel nemzetre alkalmaztak, hogy: „fegyelmet tűrni nem tud s a szabadságra éretlen”, valamint, hogy a székely választó közönség oly értelmetlen, ön és hazája ügyei iránt érzéketlen nyers tömeg, mely pálinkáért és pénzért kész hazáját, szabadságát, jogait sőt önmagát is áruba bocsátani s önző pártérdeknek áldozatul oda dobni.

A míg a pártok s különösen a kormány pártját és állását a képviselőválasztásoknál korteskedés, etetés-ítatás, vesztegetés, pénz stb. által iparkodik biztosítani, sőt ellenkezőleg, mint a törvények elsőrendű öre, a visszaélések meg-

hát rászántam magamat s ettem én is, miután láttam, hogy szülőim sem fuladnak meg tőle s az ember sem jön.

És ez a mák-elsajátítás ismét furcsa gondolatokat keltett fel bennem...

Tehát a másét el is lehet venni — ha nem látják!...

A példa ragadós.

Nem telhetett bele több két-három hét-nél, a példa megmutatta hatását; és ez volt a sárgarézs-csatt elcsenése.

S azután, mert ez sikerült, jött több más, míg végre egyen rajta vesztettem.

Egy szép penna- és írón-készülék volt a tárgy, mely nagy vágyat érzett magában arra, hogy régi gazdáját ujjal cserélje fel. Megkapta. Addig firogtam-forogtam a tulajdonos körül, míg végre sikerült a „műtét”: elloptam.

Hanem én is úgy jártam vele, mint az adomabeli ember a lopott kalappal: nap-pal nem merete viselni; félt, hogy felismerik, tehát éjjel viselte; s mikor a felesége megszólította: „Hallá-e, kend mit csinál?” — azt felelte: „Hallgass, anyjukom, a kalapot viselem.”

Én is féltem a lopott jószágot magamnál hordani; elrejtettem tehát otthon a kasztni alsó fiókjába, belecsavargatva egy papirosba s napjában, ha lehetett, négyszer-ötször is megnéztem... titokban...

gátlására komolyan nem siet, hanem még a más pártokat is hasonlóra ingerli: az erkölcselenséget, a hazafiatlanságot ápolja s mert ez csak önző nemzedéket nevelhet, édes hazánk ellenségeit szaporítja, annak boldogítása és jólétének emelése helyett sirját ássa alá. Az ily légkörben nagygyá lett nemzedékek hazafiságában sem lehet megbízni.

Hogy csakugyan játszanak a hatalmasok a választó-kerületekkel Erdélyben, álljon friss példaul: meghalta vizaknai választó-kerület képviselője Korizmics s már a miniszterelnök fia dr. Tisza István kegyelmesen oda dekretálva lett. Elvért az alesiki kerület képviselője Imreh Aurél s már az ifj. Andrassy Gyula gróf e hó 3-án helyébe bevonult. Hát egy-két képviselő ide-oda csakugyan nem menti meg a hazát, de áll, hogy mégis csak „könnny kis választó-kerületek ezek az erdélyi székely kerületek” s áll az, hogy no ha magunknak is vannak arra való embereink, mégis idegenek után kapkodunk, mert hát baj volna az, ha derék, képzett embereket nevelhetnénk...

Hogy pedig a „lélekvásárlás”, „alku”, „kiegyezés” tovább is így tartanak, arra módot, időt, pénzt és alkalmat a magas kormány és pártja mindig fog találni, míg a végrehajtókat könnyes szemekkel kísérő népek Istene meg nem könyörül s a mai liberális rendszertelen állapotoknak véget nem vet.

Végre rajta vesztettem.

Édes anyám megkapta a lopott „holmi”: s aztán jött a vallatás: „Hol vetted? ... Honnan vetted? ... miből vetted?”

Kezdetben próbáltam magamon a „mester-vágás”-félekkel segíteni: hazudtam. De végre a sok keresztkérdés súlya alatt megtörtém s bevallottam, hogy — biz én loptam...

Édes anyámnak sem kellett több!...

„Mit, te a... fára való? ... Loptad? ... Honnan loptad? ... Hogy mertél te lopni? ...”

S e közben mindig egy hatalmas argumentum csattant el az én fizimiskámon, igazat adva édes anyám elméletének: „Lopni nem szabad!”

„Nézze meg az ember, milyen szegényt hoz (?) ősz fejemre a k... való! ... Rögtön vidd le a patakra s dugd be a jég alá, hogy senki meg ne tudja!”

Mily hasonlíthatatlan, dicseretre méltó (?) eljárás!! (Csoda, hogy országos tolvaj vagy rabló nem lett belőlem.)

Hát a mák mit vétett?...

Hanem mégsem mertem erről szólni; azt hittem, csak a nagyobbaknak szabad lopni; vigasztaltam hát magamat azzal az édes reménnyel (?), hogy ha majd nagy leszek, kielégíthetem ebbeli vágyaimat.

Vajjon mikor jön el az a jobb kor mely után oly buzgó imádság epedez százezrek már-már kétségbeeső ajkán? Ehbáti.

Az 1885-ik évi zárszámadások. Az október 30-án az országgyűlés elé terjesztett állami zárszámadások összegezéséből kitűnik, hogy míg a budget-törvény 33.445,116 frt 27½ kr-ra irányozta elő a hiányt 1885-re, az tényleg 40.200,527 frt 12 kr volt, vagyis 1885-ben a tényleges pénztári eredmény 6 millió 755,410 frt 83½ kr-al kedvezőtlenebb volt az előirányzatnál. — Az állami vagyon mérlege 1885. év végén volt: Vagyon: Ingatlan vagyon 97.223,969 frt 68½ kr, természetmennyek, szerek és eszközök 95 millió 789,686 frt 16½ kr, készpénz 25.483,559 frt 36 kr, értékpapírok 17.202,171 frt 48 kr; állami követelések: a) értékpapírokban 289 ezer 482 frt 57 kr, b) készpénzben 306.727,410 frt 66½ kr, cselekvő hátralékok 176.909,856 frt 44½ kr, összesen 1.683,641,146 frt 37 kr. Tehát: állami adósságok 1,342,380,391 frt 34½ kr, állami tartozások értékpapírokban 6.693,988 frt 99½ kr, terhelő hátralékok 111.985,021 frt 25½ kr, összesen 1.461,009,391 frt 59½ kr. A tiszta vagyon tehát 222.631,754 frt 77½ kr. 1884. év végén volt a tiszta vagyon 219.584,784 frt 38½ kr. E szerint tehát az 1885. év 3.046,670 frt 39 kr vagyon gyarapodást mutat fel.

A képviselőház pénzügyi bizottsága az 1887. évre szóló állam költségvetési előirányzat tárgyalását csak november vége felé fogja megkezdeni, úgy, hogy a költségvetés az országgyűlés mindkét házában az idén már alig fog elintéztet nyerhetni. E miatt a pénzügyminiszter — a mint értesülünk — decz. elején törvényjavaslatot fog egy három havi indemity végett a képviselőház elé terjeszteni.

Szerencsére — hála Istennek! — ezen véleményem megváltozott, mit a következő példa igazolni fog.

Nem lesz érdektelen, azt hiszem, ha leírnom: mikép szoktam le a lopás „mesterségéről”, hogy ha majd e napló nyilvánosságra kerül, legyen legalább némi bizonyíték arra nézve is, hogy én, mikor e sorokat írom, ebből a tekintetben egészen más gondolkodással bírok.

Harmadik gym. tanuló voltam. Közös lakásunk volt benn az intézetben. Minden gyermeknek külön ágya, ágyneműje és ládája volt. Ez utóbbiban tartottuk az étel-és fehértényűeket, s a kinek vagy egy megtakarított krajczárja volt, azt is.

Egyszer észrevettem, hogy egyik tanuló-társamnak a „némá”-jában néhány megtakarított piczulaszkája lehet. Rögtön kivettem a lest. Alkalom hamarabb akadt, mint gondoltam: a fiu nyitva felelte ládáját s én a „némá”-t ügyesen elcsentem.

S hogy még némább legyen a „némá”: levittem a pinczébe, eltörtem s a pénzt kivettem belőle; 58 kr volt.

Volt aztán dinum-dánun!

Bámulum, hogy meg nem fuladtam a sok gyümölcstől, kifiltól s bon-bontól, oly gőzerővel kebeleztem be azokat, hogy ha üldözöm akadnának, nyomot veszítsenek;

A fegyveradó behajtása ügyében a pénzügy-miniszter rendeletet bocsátott ki, mely szerint oly esetekben, midőn a kirótt bírság az elmarasztalt egyén vagyontalansága miatt egészben vagy részben be nem hajtható, a bírság helyett elzárás büntetése alkalmazandó, úgy, hogy minden be nem hajtott 10 frt után egy-egy napi elzárás essék, 10 frton alóli összeg teljes 10 frtnak vétetvén.

A bulgáriai események

A szobranje szerdán délelőtt 10 órakor megválasztotta a fejedelmet Valdemár dán herceg személyében.

A nemzetgyűlés zárt ülésén Sztambulov ismételtén előalta azokat az okokat, melyeknél fogva Battenberg Sándor herceg újabb megválasztása lehetetlenné válik. Miután a hatalmak nem deszignáltak jelöltet, magának a nemzetgyűlésnek kell fejedelmet választani. Valdemár herceg személye magában egyesít minden szükséges utalást: Neve s a czárral, az angol királynővel és a görög királlyal való rokonsága nagy reményekre jogosít a jövőre nézve. A hatalmak Konstantinápolyban székelt képviselői Grekovval szemben ama véleménynek adtak kifejezést, hogy üdvös lenne véget vetni a mostani ideiglenes állapotnak. Sztambulov nem titkolta, hogy Oroszország valószínűleg nem fogja elismerni a választást; de Valdemár neve elég bizonyítékát adja a kormány és a nemzetgyűlés érzelmeinek. Ha Valdemár herceg nem fogadná el a választást, a kormány tanácskoznia fog a további teendők fölött. Végül Sztambulov a kormány visszalépését helyezte kilátásba, ha Battenberg Sándort újra megválasztanák. Sztojanov, a Battenberg-párt volt vezére, szintén Valdemár megválasztását pártolja. Végül meg egyezést jött létre, hogy Valdemár herceget választják meg, a választást pedig szerdán 10 órakor ejtik meg és a kormányra bizzák, hogy a Valdemár herceghez menesztendő küldöttség tagjait kinevezzék, azok számát meghatározza s elutazásuk napját kitűzze.

Bukarest, nov. 10. Nagyon kedvezőtlennek festik a bolgár fejedelemség gazdasági helyzetét. A múlt őszi háborús zavarok miatt a földmivelés a legszűkebbre szorítkozott s ehez képest az ideai aratás nagyon silány volt. A baromtenyésztésben is visszaesés tapasztalható. A kereskedés pang s a fekvő birtok értéke alászállt. E gazdasági válság adja a kulcsot ahhoz az engedékenységhoz, melyet a regnáló orosz politika iránt tanusít.

Krakó, nov. 9. A Czászár hírei szerint Oroszországban a hadi készülődések dacára az egymást követő demetrik folytonosan tartanak. A tábori főnökség a lovasság és tüzéség elhelyezésére szükséges lakásokat

számbaveszi, a vasutigazgatóságok bizalmas uton felhívást kapnak, hogy a vagonokat oly módon tartsák készen, hogy két óra alatt katonaszállításra legyenek használhatóak, továbbá a gyárak nagymérvű megrendeléseket kapnak hadiszerekre, vaskészletű élelemszállító kocsiakra.

Trieszt, nov. 9. A „Corriere della Sera” Rómából azt a hírt veszi, hogy Olaszország, Anglia és Ausztria-Magyarország meg egyeztek abban, hogy két-két hajót küldenek a ruméliai és bolgáriai vizekre tüntetésképp Oroszország ellen. Törökország már meg is adta az átkelési engedélyt a Boszporuson. A hírt egyébként a nevezett lap fentartással közli.

Bukarest, nov. 9. Az „Independ. roumaine” jelentése szerint Rustsukból, Kaubars tábornok a bolgár kormány azon jegyzékére, melyet ez a megválasztandó fejedeleme kijelölése iránt a hatalmakhoz intézett, választ és válaszában a bolgár kormányt korábbi jegyzékére utalta, melyben a tábornok annak idején kijelenté, hogy Oroszország a szobranjé törvényellenesnek és annak határozatait semmizésnek tekinti.

Kereskedelmi muzeum.

A földmivelés-, ipar és kereskedelemügyi minisztérium ez év tavaszán tudvalevőleg elhatározta, hogy Budapesten kereskedelmi muzeumot állít fel.

Az igazgatóság az illetékes szaktestületek képviselőinek bevonásával megalakulván, első feladatának ismerte a Németország-, Belgium- és Hollandiában már fennálló és egyéb államokban alakuló félben levő hasonló intézetek szervezetét és belső ügyvitelét tanulmányozni, hogy a felsorolt államokban szerzett tapasztalatok alapján és tekintetbe véve a nálunk uralkodó viszonyokat, a kereskedelmi muzeumnak azt az alakot adja, mely leginkább alkalmas az elhatározott cél megvalósításának sikerét biztosítani. E tapasztalatok felhasználásával állapította meg a szervezési szabályzatot és a működési programot.

A szervezési szabályzat határozatainak futólagos áttekintése is meggyőzi mindenkit arról, hogy a felállítandó gyűjtemények és a szervezendő kereskedelmi iroda rendelkezésére álló segédesszerek a termelőnek és fogyasztónak ép úgy, mint a kereskedőnek, oly anyagot nyújtanak, melyet egyesek a legnagyobb idő- és költségdöntéssel sem képesek megszerezni s melynek előnye mindenkinek egyaránt javára szolgál.

Az igazgatóság, midőn szervezési működésének sorrendjét megállapította, tevékenysége kiindulási pontjául a hazai gyűjtemények felállítását választotta, melynek célja valamennyi belföldön előállított gyári, kézi, házi és műipari czikk, valamint az iparilag feldolgozott nyersanyagok és nyers-termények állandó kiállításában a hazai ter-

melésről lehetőleg tökéletes képet nyújtani s ezáltal a kelendőséget előmozdítani.

Ez irányban való működésének megkezdésével egyidejűleg célja az igazgatóságának a földmivelés, ipar- és kereskedelemügyi minisztériummal tárgyalásba bocsátkozni az iránt, hogy a Magyarországon szabadalmazott összes találmányok mintái és leírásai megőrzés végett a kereskedelmi muzeumnak adassanak át. E minták eddigelé a közönségnek nagyon nehezen voltak hozzáférhetők és ép ezért alig egynehány értékesíthetett. Pedig e minták igen gyakran a világ minden részében élő legkiválóbb szakemberek sok évi fáradságos kutatásainak és kísérleteinek eredményei és a további haladásra kiindulási pontul szolgálnak.

A kereskedelmi iroda egyes osztályainak felállítására, külföldi gyűjtemények beszerzése és a muzeum saját közlönyének kiadása lehetőség szerint, a mint a rendelkezésre álló pénzügyi eszközök engedik, fog következni.

Különlélek.

— Kézdí-Vásárhelytől folyó hó 11-én folyt le a megyei képviselőbizottsági tagok választása Barthos Károly ügyvéd megyei megbízott elnöke alatt. Beadott összesen 181 szavazat, melyből legtöbbet nyertek: Kovács Dániel városi pénztárnok és Jancsó Géza gyógyszerész, kik e szerint bizottsági tagoknak meg lettek választva.

— A kézdí-vásárhelyi jótékony nőegyesület, közbejött akadályok miatt, folyó hó 13-kán, szombaton, rendes heti fillérestélyét nem tarthatá meg. Jövő szombaton Gidófalvi Ilka és Dobay Lajosné, Könczei Anna és Borcsa Miklós ur fognak estélyt rendezni, mely az előjelekből ítélve, kiváló érdekesnek ígérkezik. A közönség pártfogásába ajánljuk.

— A király a műcsarnokban. Az orsz. magyar képzőművészeti társulat fennállásának huszonöt éves jubileumát ünnepli az idén. Bevezetése volt az ünnepélyeknek az ősi kiállítás második sorozatának kedden a király személyes jelenlétében, annak tevékeny részvételével történt megnyitása. A műcsarnokban a megnyitás kitűzött órájára rendkívül előkelő társaság gyűlt össze. Ott voltak a magyar művészet pártfogói, a polgári és katonai méltóságok közül többen. A király fél hét órakor érkezett az előcsarnokba. Lelkes éljenzéssel fogadták őt Felségét, melynek lecsillapultával Trefort Ágoston- vallás- és közoktatásügyi miniszter mondott üdvözlő beszédet, mire a király a kiállítást megnyitottnak nyilvánította. Ezután ő Felsége körüljárta a termeken, élénk érdeklődést tanúsítván a kiállított képek iránt, miközben több képről dícsérőleg nyilatkozott. A műcsarnok előtt ezalatt ezerekre menő néptö-

meg gyűlt össze, mely ő Felségét távozásakor zajosn megéljenzte.

— Gyászír. Kézdí-vásárhelyi Jancsó Károlyné szül. Kovács Teréz 46-ik éves korában szerdán meghalt. Temetése folyó hó 12-én ment végbe közrészvét mellett. Béke lengjen porai felett! A családi gyászjelentés így hangzik:

Jancsó Károly és gyermekei: Mari, férje Szabó Sámuel s gyermekei, János, Józsa, Gyula és Ida; az elhunytak édes anyja öz. Kovács Aronné Papp Terézia; testvérei: néhai Kovács Ilona férje Kovács Bálint m. kir. postamester és gyermekei, öz. Tóth Károlyné szül. Kovács Amália és férje s gyermekei, Kovács Aron; az elhunyt férjének testvérei: néhai Szőcs Józsefné szül. Jancsó Rózi elmaradt gyermeke, néhai Nagy Dánielné szül. Jancsó Teréz férje s gyermeke, néhai Molnár Adámné gyermekei, öz. Nagy Mózesné szül. Jancsó Mária és gyermekei; az elhunytak anyósa öz. Jancsó Jánosné szül. Kovács Judit; anyatársa öz. Szabó Elekné szül. Csizsar Teréz számos s közeli s távoli rokon nevében fájó szívvel jelentik, hogy a hű nő, gondos anya, nagyanya, szerető testvér és jó rokon Jancsó Károlyné szül. Kovács Teréz élete 46-ik, boldog házassága 19-ik évében folyó hó 10. délután 3 órakor jobb létre szenderült. Hült tetemei folyó hó 12-én d. e. 10 órakor fognak ev. ref. szertartás mellett örök nyugalomba tetetni. Béke porai felett! Kézdí-Vásárhelytől, 1886. november 10-én.

— A kolozsvári párbaj. Mint annak idején lapunkban is említettük, a nyáron július 25-kén reggel Kolozsváron nagy feltűnést keltő párbaj történt Kozma József ottani állami tanítónképeztői igazgató és Várady Károly tanfelügyelő közt. A párbajra alkalmat az adott, hogy Várady Károly Kozma Józsefnek feleségéről, ki az állami tanítónői intézetnek rendes tanára volt, egy gyűlésen, melyen Kozma is jelen volt, sértőleg nyilatkozott, s e nyilatkozatát sem akkor a gyűlésen, sem később, Kozma megbízottjainak felszólítására, visszavonni nem akarta. Ekkor Kozma párbajra hívta ki Váradyt s a párbaj megtörtént, még pedig azzal a szerencsétlen eredménnyel, hogy Kozma, noha a pisztolyal való bánásban teljesen gyakorlatlan volt, Váradyt hasba lőtte, kit úgy kellett hazaszállítani a helyszínéről. Az orvosok rögtön kezelés alá vették Váradyt; azonban lösebből néhány bordaszilánkot, ruhadarabot, melyet a golyó magával sodort, vehettek csupán ki, de a golyót kivenni nem tudták. Négy hétig küzdött Várady különben is gyöngye, ideges szervezete a kapott sebbel, mikor aztán meghalt. Kozmát a kolozsvári rendőrség a párbaj napján kihallgatta, ki részletes vallomást tett a párbaj lefolyásáról, valamint a közte és Várady közt felforgott bajokról. Kozmát aztán a közoktatásügyi minisztérium feleségével együtt egy évi disponibilitásba helyezte, s ök rokonaihoz Zombolyára mentek lakni. — E párbaj

Mikor aztán nyakára hágtam az egész összegnek, nyugodt lélekkel sétáltam be a közös lakásba, mintha én lettem volna a világ legártatlanabb embere.

Hanem a mit ott benn láttam, tettem egész gyalázatosságát megvilágította előttem: egy fiút épen akkor vágatott meg tanítóm (akkor még ez a „módi” járta; hajól emlékszem, 6-ot kapott szegény), mert állítólag ő lopta el a pénzt...

Ez az esemény egészen megfordított embert csinált belőlem: soha többet még egy gombostűt érőt sem tudtam lopni; mindig előttem állott az ártatlanul szenvedő állítólagos tolvaj képe.

Hogy ezáltal mennyire kigyógyultam a lopásra való bűnről, hajlamból, azt a következő esemény eléggé bizonyítja.

Ugyanazon évben történt.

Künn voltam a városban. Két uri ember egymással beszélgetett. Én közel állottam hozzájuk. Az egyik finom sodronyhálójával körülvett szemüveget viselt; fájós szemű volt. Valami üzleti dologról beszélgethettek, mert a fájós szemű, beszéd közben, pénzt adott a másiknak.

Azalatt, a míg a pénzt olvasták, észrevettem, hogy valami „sárga pénz” leesett eléjük. Egyik sem látta meg; el voltak foglaltva. Én hirtelen oda szaladtam, felvettem s oda adtam annak, a melyik leejtette.

A bácsi megnézett s azt mondotta: „Becsületes gyermek vagy, öcsém; nesze, legyen a tied”, s ezzel egyidejűleg egy parolát nyomott a markomba.

A „sárga pénz” bizonyosan arany volt. Soha én olyan örömet addig nem éreztem, mint akkor: most is cseng fümben a bácsi szava: „Becsületes gyermek vagy, öcsém!” S az is maradtam azután mindig.

A falumbeli tiszteletes urnál cseplőgép volt; nagy újság abban az időben. Az emberek — szülőim is — tömegesen mentek oda, megbámulni a „masinát”; elmentünk tehát mi is, gyermekek.

Várakozásunknak meg is felelt az eredmény; volt min bámulni. Hanem a mi ezután következett, az az én várakozásomnak teljességgel nem felelt meg...

A mint bámultuk a „masinát”, egyszer csak a papi udvarban terem édes anyám, egy olyan „izé”-vel a kezében, a mi iránt teljes életemben ellenszenvvel viseltettem: egy jó vesszővel.

A tiszteletes ur, a mint édes anyámat meglátta, oda ment hozzá s hívta, hogy menjen be a szobába. Áldott jó ember! — gondoltam én — legalább azalatt megszököm; de édes anyám kitalálhatta szándékomat, mert nem ment be, hanem felszólított engem a hazamenetelre.

A tiszteletes ur még azt is kérdezte édes anyámtól:

— Tán csak nem haragszik, K-né aszszony, hogy Sándorka ide jött; nem veri meg, ugy-e?

— Dehogy verem, tiszteletes ur, dehogy verem; hisz ezt az „izé”-t is csak azért hoztam, nehogy a kutyák megmarjanak.

Ennyi bátorításra én is könnyebben lélektem s kezdetem kevésbé ellenséges szándékkal nézni az „izé”-t.

Hanem most ismét más tekintetben szerettem keserves tapasztalatot, t. i. a mit az ember másnak ígér, azt — jó magyarsággal szólva — nem „muszáj” megtartani.

Alig hogy a papi lakból kiértünk, suppogni kezd a hátam s aztán — uozu, vesd el magad! — mint az egykori tót mondta: „ők es uttek munkot, munkot es uttek ók” — én szaladtam elől s édes anyám hátul... vulgo: „megnépárgoltattam”.

Édes anyám, mint fennebb is említettem, szenvedélyes természetű volt. A szenvedélyes természetűeknél pedig minden szó, vagy tett azon lelki állapotnak kifolyása, melyben annak kimondása, illetőleg végrehajtásakor voltak. A szenvedélyes természetű a mit egyik percében megenged: azt a másikban megtiltja; s a miért egyik pillanatban megdicsér: azért a másikban megiszid.

Sokszor tapasztaltam én ezt édes anyámtól s igen sokszor mások is, ha nem is közvetve, illetőleg hátuk megett.

Magamra vonatkozólag nem is hozok fel példát; illet az olvasó kapni fog az eddig említettek között, hanem lássunk egy párt másokra vonatkozólag.

Közönséges földműves emberrel — s másal is — igen gyakran megtörténik, hogy pénzben vagy más egyéb dologban megszükül. Szülőim is emberek, tehát velők is megtörtént ez az eset nem egyszer. Segítettek magokon: kértek kölcsön másoktól. Sokszor jó helyt kopogtattak, de megtörtént az is, hogy négy-öt helyre is el kellett menniük, míg kaptak.

Nem is volt aztán senki olyan jó emberök, mint az, a ki kölcsönzött, addig, a míg — meg kellett a pénzt adni.

Már pedig minden kölcsönkérésnek megadás a vége.

Ekképen kellett volna szülőimnek is cselekedni, mert az idő lejárt, de véletlenül akkor sem volt pénzök; az illető kölcsönzőnek pedig szüksége volt a pénzre, tehát kérte.

De volt is aztán mit hallani e merészségeért!...

„Hogy fuladna meg a szugori; tán azt hiszi, hogy megszököm a pénzével; vegyen koporsójeget vele” stb. stb.

ügyében Kolozsváron hétfőn történt meg a végtárgyalás. A végtárgyalás az egész nap folyamán tartott. A tárgyalásnak több érdekes mozzanata volt. Az egyik az, hogy Váradyné 14,000 ft. kárpótlást követel. A másikat az, hogy a kihallgatott tanúk állítása szerint Váradyt a végzetes párbajba. Poloz ügyvéd fényes védességet tartott. Este 5 órakor kihirdette az elnök az ítéletet, mely szerint vádlott két évi államfogházra ítéltetett és az eljárási költség viselésében elmarasztaltatott. Magánvádoló kártérítési igényeivel a rendes törvény útjára utasítottatott. Az ítélet ellen úgy a közvádoló, mint a vádlott, valamint a magánvádoló fellebbeztek.

— Liszt Ferencz hamval. A „N. Fr. Pr.” budapesti tudósítója írja: Az izgatás az iránt, hogy Liszt Ferencz hamvai hazai földben helyeztessenek el, még egyre folyik s rövid időn valószínűleg nagyobb terjedelemben szerveződik. A mozgalom élére most Haynald bibornok, a művész személyes barátja állt. Elsőben is az átszállítás anyagi eszközeinek előteremtéséről van szó. Nehány nap előtt a bibornok a társadalom minden rétegeiben való barátaihoz és ismerőseihez e célból gyűjtő-íveket küldött. Kisebb adomány 5 frtnál nem fogadtatik el, minthogy a kegyelet e munkája csupán a jómóduaknak lehet feladata. Az iveren már számos aláírás van s a szervező-bizottság előreláthatólag már megalakulása alkalmával rendelkezni fog a szükséges összeg fölött. Megnevezte továbbá a bibornok Wittgenstein hercegnő révén a művész egy 1861-iki végrendeletének másolatát, melyben azt a kívánságát fejezte ki, hogy a budapesti Franciskánusoknál temessék el. Wagner Cosima asszony állítólag illetékes emberek előtt úgy nyilatkozott, hogy a Magyarországon általán táplált óhajnak nem szegülne többé ellene, ha az megfelelő formában jutna értékre. Már pedig úgy hiszik, hogy a kormány hivatalos vagy félhivatalos közbenjárása sem marad el.

— Helyet jelöl — a sors. Fogas kérdés gyakran minálunk is, hogy hogyan, mily sorban helyezük fel vendégeinket az asztalnál, nem akarva senkit sem megsérteni az ültetéssel. Ezen a gondon igen elémén segítettek a francziák. Párisban a legújabb divat szerint a sorsra bizzák a hely megjelölését. Nehány perccel mielőtt az asztalhoz ülne a társaság, egy inas lép be a terembe, hol a vendégek egybegyűlve vannak, egy kis urnával a kezében, a melyben összesodrott papírokon a vendégek nevei vannak felírva, mindenki huz egy nevet s így önmaga határozza meg szomszédját.

— A mennyország fotográfiája. [Az olvasókönzség szerelme része bizonyosan imá-

dottja arcképére gondol e czim olvasására. Pedig nincs itt szó diszkrét szívbeli titkok leplezéséről, hanem egy egészen más, de nem kevésbé érdekes vállalkozásról. A párisi csillagvizsgálóban a Henry testvérek több év óta készítenek nagy sikerrel fényképeket egyes csillagokról. Ezek alapján fogamzott meg a csillagvizsgáló igazgatójában az az óriási eszme, hogy le kell fényképezni az egész égboltot. Miután e terv megnyerte az összes csillagászok tetszését, a párisi akadémia elhatározta, hogy tavaszra nemzetközi konferenciát fog összehívni, mely elhatározza, hogy a terv mikép valóssátsáék meg. A fényképezés, az eddigi terv szerint, 10—12 csillagvizsgálóból történnek. Összesen 6—7000 fényképmintát fognak készíteni és ezekből egy 1600 lapra terjedő album lesz összeállítható. Ez óriási atlasz elkészítésére 20 év szükséges. Az albumban körülbelül 20—30 millió csillag lesz. A nagy fényképezési távcsövek segítségével oly álló csillagokat is lehetséges lesz fényképezni, melyek a legnagyobb távcsövek segítségével sem látkatók. Az ily atlasz elkészítése rendkívüli fontossággal bír, mert ha a felvételek bizonyos időközönként megújítatnak, a csillagászok ez egyes térképek összehasonlításából megtudhatják majd, hogy mely csillagok tüntek el, szóval az égbolt legkisebb változásait is figyelemmel kísérhetik. A szerelmesek pedig he késő őszi éjszakákon el akarnak ábrándozni a csillagos égbolt nézésén, csak előveszik ezt az atlaszt, azon rajta van az egész csillagos ég s öklapozgathatják benn a kandalló barátságos tüze mellett. Így legalább a szerelem mellé — nem kap az ember náthát.

— Agglegény-adó. A francia kamara elé még ebben az ülésszakban javaslatot fognak terjesztetni az agglegények megadóztatása iránt. Bármily komikusnak tűnjék is fel ez a javaslat, annak igen szomorú társadalmi alapja van. Az utóbbi évek statisztikájából kitétni, hogy csak Párisban 490,104 nőtlen férfi és 416,459 hajadon leány van, míg nők és özvegy férfi csak 379,279, férjes és özvegy nő pedig csak 381,754 van. Hozzáadva mintegy 300,000 mindkét nembeli embert, a ki még nem házasodhatik: az látszik, hogy Párisban kétszer annyi nőtlen ember és hajadon van, mint házas. Franciaországban két milliónál több olyan férfi van, a ki nem akarja belátni, hogy „Nem jó az embernek egyedül lenni!” Vajjon használ-e majd az életbe léptetendő törvény, az a jövő titka.

Nyilvános köszönet.

A kézdívásárhelyi csizmadia-ifjúság részéről ezeltől mintegy három évvel egy ágyalap lett felajánlva a Kézdí-Vásárhely városi és vidéki „Rudolf”-kórház számára.

tetben valódi tanító volt; ő személykülönbséget nem ismert: a ki hibázott, azt megbüntette.

Megtörtént egy párszor az az eset, hogy a mikor hibáztam s ezért tanítóm megbüntetett, édes anyám éppen véletlenül „boszus” volt.

Szegény, jó tanítóm! Jobb lett volna nem születned, vagy erre a napra ideiglenesen meghalnod!...

Kijutott a tiszteltbeli czimekből neki úgy, hogy ha valaki azokat a praedicatumokat le akarta volna írni, melyekkel édes anyám őt megtszaltta, legalább is egy foltucsat kutyabőrre lett volna szüksége...

„Rongyos, jött-ment, sehonnai, czudar” stb. stb. ékes kifejezések csak úgy ömlöttek szegénynek a fejére.

Persze, hogy én édes anyámnak ezen „nézetei”-t mind osztottam s szoknyája megül dühös pillantásokat vetettem tanítómra, ki az én egyéni szabadságomat meg merte támadni.

S mi lett ennek a következménye!...? Vége volt a tanítói tekintélynek, legalább velem szemben. Nem törődtem én többé kötelességemmel; biztam az édes anyám szájában és — szoknyájában. (Biztos vár volt az akkor az én számomra).

Hanem azért vizsgakor, mikor számárkodtam, tanítóm kapta meg édes anyámtól a dícséradát — visszafelé.

Es most ismét felschajthatnánk: „Hej, pedig hány ilyen szülő van!”

(Folytatása következik.)

Az összeg gyűjtés után volt beszerzendő. A gyűjtés azonban mindaddig késétt, míg végre közelebből Szász Károly csizmadiatársulati alelnök és Turóczy Dénes urak buzgó fáradozásainak sikerült az ágyalapot az ifjúság adakozásából begyűjteni. Nevezett urak 42 frtot, mint ágy-alapot, s ezenfelül még 3 forintot a kórház javára nekem át is adtak.

Fogadják úgy a derék, ügybuzgó gyűjtő urak, mint az áldozatkész ifjúság, a nyílvanosság előtt is a kórház kezelőbizottsága nevében kifejezett köszönetemet.

Kézdí-Vásárhelytt, 1886. nov. 13-án.

Kovács Károly,
a kórház pénztárnoka.

35-ik közlemény

a kézdívásárhelyi szegény munkaképtelen öregek „Stephanie”-menházának 1887-ik évi élelmészeti szükségleteinek fedezésére tett szives adakozásokról.

Jancsó Mihályné gyűjtésének folytatása Kézdí-Vásárhelytt.

Szaecvai Sándorné 1 hektó pityóka, Kolonics Istvánné 1/2 veka törökbuza, özvegy Kovács Jánosné 1 veka pityóka, 2 liter paszuly, Szöcs Mózesné (mészáros) 2 veka pityóka, Turóczy Mózes 20 liter rozsa, Fejér Károlyné 4 liter paszuly, Molnár Józsiás 14 kiló buzaliszt, Grosz Károlyné 20 kr, Dobay Albert 20 kr, Schwarcz Benő 10 kr, Bányai Sámuel 50 kr, Cs. G. 10 kr, K. J. 10 kr, Kupán Sándor 5 kr, Novák Sándorné 10 kr, Jancsó Sándor 5 kr, Dávid Antal 20 kr, id. Szöcs János 10 kr, Szabó Albert 50 kr, Császár Lukács 20 kr, Vertán testvérek 20 kr, Benkő Dénes 5 kr, Dávid Gyuláné 20 kr, N. N. 10 kr, Geringer T. 10 kr, Kerekes Ferencz 10 kr, Szöcs Mózesné 10 kr, Megyaszai Pál 10 kr, Bartók Amália 10 kr, Vintsendolfer 10 kr, Benkő Sándor 5 kr, Nagy Róza 5 kr, Bene Károlyné 10 kr, Szöcs Imréné 10 kr, Bodor György 5 kr, Szöcs Imréné 20 kr, ifj. Nagy József 10 kr, Turóczy Dénes 10 kr, Benkő Sándor 50 kr, Kovács Jenő 5 kr, Ambrus Albert 10 kr, Ambrus Józsefné 20 kr, Molnár Dávid 5 kr, Molnár Lajos 5 kr, Molnár Mózes 5 kr, id. Molnár Mózes 10 kr, K. Molnárné 10 kr, Goczmanné 10 kr, Kőnczei Juliánna 20 kr, ifj. Jakab Istvánné 20 kr, öz. Jakab Istvánné 20 kr, Czimbalmos Ferencz 10 kr, Dinuj József 10 kr, Axin Gyárfás 5 kr, Bartalics József 10 kr, Paizs Antalné 10 kr, Blatt Mihályné 10 kr, Ritter Ernesztin, Spitzer Hermann, Csutak Lászlóné 20—20 kr, Mahler Lázár 10 kr, Papp Adolfné 20 kr, Vajda Domokos 5 kr, Kajtár János 10 kr, öz. Turóczy Balintné 2 kr, Prohászka Ferencz, Binder János 30 kr, Kósáné 10 kr, Balogh István 20 kr, Jancsó Mózes Abél 5 kr, Jancsó Áron 10 kr, Hoffmann Antalné 10 kr, Kovács Imréné 10 kr, Müller Józsefné 10 kr, Vinternicz Nándorné 10 kr, id. Bodó József 10 kr, ifj. Bodó József 10 kr, Kovács Sámuelné 20 kr, öz. Fejér Bogdánné 20 kr.

Fogadja a buzgó gyűjtő és a szives adakozók munkaképtelen szegény öregeink nevében kifejezett hálás köszönetünket.

Kézdí-Vásárhelytt, 1886. okt. hó 30-án.

Br. Szentkereszty Stephanie,
elnök.

Vajna Károly
jegyző.

Innen-onnan.

Nagy Frigyes gárdája egy tisztjével találkozott egyszer kertjében, ki a szigorú tilalom dacára polgári ruhába volt öltözve. Tette magát, mintha nem ismerné s nevét kérde.

— Tiszt, — volt a válasz — de inkognitóban vagyok itt.

— Hát akkor hordja el magát hamar, hogy a király észre ne vegye — szólott Nagy Frigyes s folytatá sétáját.

Cicero Caninius Revilius fölött, ki csak egyetlen egy napig volt consul, következő megjegyzést tette:

— Volt egy consulunk oly éber, hogy egész consulsága alatt csak egy órát sem aludt!

A legnagyobb lefőzés a mult század közepén bizonyos Ramler tanárnak lett osztályrésze, a ki poéta volt, de éppen nem oly nagy, a milyennek magát gondolta s barátai nevezték. Ez értésére esett Nagy Frigyesnek s magához szölitotta a hui poétát.

— Ön az a nagy Ramler? — kérde a király.

— En vagyok, felség.

— Ön egy nagy bolond! — felelte rá Frigyes s ott hagyta a faképnél.

Állattan.

Egy tudóstól, ki egyttal nagy nyencz volt, a tudni vágyó vendéglős kérdezé:

— Mondja kérem, tanár ur, hogyan különbözteti meg a vén tyukot a fiataltól?

— A fogak által — felelte a zoologus azonnal.

— De hisz a tyukoknak nincsenek fogaik.

— Azoknak nincs, de nekem vannak!

Jól felelt.

— Mi a szeretni igének jövő ideje? — kérdezé a tanító egyik tanítványától.

Ez hirtelen felelé:

— Férjhez menni.

Miként menti meg a chinai édes anyját?

Egy szanfrancizskói lap írja a következőket: Egy chinai végig meáven a vásártéren, három mázsás tokot látott. Ekkor hirtelen ihletés következtében fölfedezte, hogy anyjának lelke szorult a halba. Meg is vette a tokot 15 dollárért (30 arany forint) kocsit fogadtott és az öbölhez vitette a tokot. Aztán csónakot bérelt és messze evezett be a tengerbe. Ott ünnepélyesen inté anyját, hogy érizkedjék a halaktól, mert nincs mindig 15 dollárja, hogy megmentse, aztán a vízbe csuszattatta. A hal vigan tova uszott és a hálás fiu megelégedetten ment haza, mert megmentette anyját attól, hogy szanfrancizskói pogányok megegyék.

Önző ohaj.

— Oh, bár az a csillag lehetnék! — sohajtott az álmodozó nő.

— En is azt ohajtanám — viszonzá a férfi ásitovva.

— S mért kívánod, kedvesem, hogy én ama tündöklő világgá váljak?

— Mert azt a fényes csillagot, a csillagászok szerint, 11,760,9.1 mérföldnyi távol választja el a földtől.

A kivégzés napjának reggelén a börtönőr megkérdezi az elítéltet, hogy mit ohajt reggelizni.

— Baraczkot szeretnék.

— Baraczkot? Hisz még e gyümölcs csak most virágzik.

— Hát akkor várakozom, míg megérik.

Szerkesztői izenet.

N. Gy. urnak. Kolozsvárt. Vettük s köszönjük. Tér szűke miatt később közöljük. Szives üdvözet!

Felelős szerkesztők:

Ifj. Dobay János. Sprencz György.

Kiadó tulajdonos: Szabó Albert.

Sz. 2996.

1886.

Árverezési hirdetemény.

Alattirt járási főszolgabíró által ezenel közhírré tétetik, hogy a községi italmérési s más kisebb haszonvételi jogok bérbeadása árverezés útján járásában a következő sorrendben fog megtartatni:

1) Zágón község házánál f. évi december 5-én délelőtt 10 órakor, 2) Zabola község házánál f. évi december 12-én délelőtt 10 órakor, 3) Telek község házánál f. évi december 12-én délután 2 órakor,

hová árverezni szándékozik azon értesítéssel hivatnak meg, mikép a megállapított kikiáltási árnak 10% bánatpénzül letenni kötelesek; hogy zárt ajánlatok kellő bánatpénzzel ellátva az árverezés megkezdése előtt elfogadtatnak és hogy az árverezési feltételek hivatalos irodámban Kovásznán és nevezett községek házánál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Kovásnán, 1886. november 10-én.

Hollaky Attila.

főszolgabíró.

